

(3-ci yazı)

(Əvvəli ötən saylарımızda)

Bu silsilədən olan əvvəli yazıda Prezident İlham Əliyevin ölkə iqtisadiyyatının sürtəli inkişafını və dayanıqlı iqtisadi sistem yaranmasını təmin edən uğurlu iqtisadi islahatları, dövlət proqramları, həmçinin yaxın gələcəyə hesablanmış iqtisadi inkişaf strategiyasının necə formalasdırıldığından danışmışdıq. Bu hissədə isə iqtisadiyyatımızın tərəzli, davamlı və balanslı şəkildə qurulması üçün həyata keçirilən işlərdən və nəzərdə tutulan proqramlardan danışacaqıq.

Neft asılılığından qeyri-neft sektoruna kecid

Məlum olduğu kimi, hər bir ölkənin balanslı inkişafı onun iqtisadiyyatının regional və sahəvi diversifikasiyası son dərəcə vacibdir. Prezident İlham Əliyev də ölkə iqtisadiyyatının şaxələndirilməsini, regionların inkişafını, davamlı inkişaf modelinin qurulmasını əsas prioritet olaraq müəyyən etmiş və hökumətin qarşısına müvafiq vəzifələr qoymuşdur.

Keçən 22 ildə Azərbaycan neft sektorundan əldə etdiyi gəlirlərin əhəmiyyətli hissəsinin qeyri-neft sektoruna yatırılması siyaseti ilə, ölkəmizin neftdən asılılığı xeyli dərəcədə azaldılmışdır. Nəticədə son illərdə bündə gəlirlərində və ÜDM-də qeyri-neft sektor üstünlüyü ələ almışdır.

Iqtisadiyyatda neft gəlirlərindən sosial-iqtisadi məqsədlər effektiv istifadə etməklə gələcək inkişaf üçün şaxələnmə və ixrac potensialı yaradılmışdır.

Son 20 ildə iqtisadiyyata yönəldilən investisiyalar 2,8 milyard ABŞ dollarından 17,1 milyard ABŞ dollara qədər yüksəlib. 2003-2022-ci illərdə ölkə iqtisadiyyatına yatırılan ümumi investisiya həcmi 310,4 milyard dollar təşkil edib.

Bununla yanaşı ölkəmizin strateji valyuta rezervləri də sürətlə çoxalır. 2025-ci ilin 30 sentyabr tarixinə olan məlumatə əsasən Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fonduñun aktivləri 70 milyard ABŞ dolları təşkil edir.

Beynəlxalq və regional enerji layihələri

Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəməri dünya dövlətləri ilə Azərbaycanın yeni münasibətlərinin qurulmasına təkan verib, ölkəmizin xarici siyasetinin güclənməsinə və inkişaf etməsinə zəmin yaradıb.

2006-ci il iyulun 13-də Türkiyənin Ceyhan şəhərində XXI əsrin ən böyük enerji layihəsi olan Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac boru kəmərinin tenteneli açılış mərasimi keçirildi. Azərbaycanın iqtisadi siyasetinin ən böyük uğurlarından sayılan BTC ölkəmizin Avrasiya regionunda mövqeyini xeyli gücləndirib, dövlətimizi Cənubi Qafqazın liderinə çevirib. Bu gün BTC təkcə Azərbaycan üçün deyil, ümumilikdə beynəlxalq aləmdə enerji təhlükəsizliyi sistemi və neft ixracı sahəsində ölkəmizlə uğurlu tərəfdəşliq edən dövlətlər üçün də müstəsnə əhəmiyyət kəsb edən bir layihədir.

Ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunu artırın daha bir layihə - "Cənub Qaz Dəhlizi"nın məqsədi "Şahdəniz" qaz-kondensat yatağının istismarının 2-ci mərhələsinin işlənməsi, bu zaman hasil ediləcək təbii qazın genişləndirilmiş Cənubi Qafqaz Qaz Boru Kəməri, TANAP və TAP vasitəsilə ilk olaraq Türkiyəyə və Cənubi Avropaya ixracını təmin etməkdir. 2011-ci ildə Aİ və Azərbaycan Xəzərdən Avropaya birbaşa qaz nəql edən marşrutların yaradılmasını dəstəkləyen Birgə Bəyanat imzalayıb. Birgə Bəyanat TANAP və TAP-la bağlı Hökumətlərarası Sazişlərlə birlikdə uzunmüddəti qaz satış müqavilələri üçün zəmin yaradıb. 2012-ci il iyunun 27-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə Türkiyənin Baş naziri Rəcəp Tayyip Erdoğan TA-

İqtisadi təhlükəsizliyimizi təmin edən strategiyanın banisi!

azsaylı kosmik ölkələri sırasındadır

Ölkənin iqtisadi qüdreti və yeni texnologiyaların təsviqi sahəsində əldə olunan uğurlar nəticəsində Azərbaycan 2013-cü ilde ilk sənə peykini orbita çıxaraq dünya kosmos ailesinin üzvüne çevrilib. 2013-cü ilde "Azerspace-1" telekommunikasiya, 2014-ci ilde "Azersky" Yerin məsafədən müşahidəsi, 2018-ci ilde isə "Azerspace-2" telekommunikasiya peykini orbita çıxarılib. Bu peyk layihələrinin həyata keçirilməsinin əsas məqsədləri ölkənin milli təhlükəsizliyinin təmin olunmasına dəstək verilməsi, sosial-iqtisadi inkişafa töhfə verilməsi, kommersiya fealiyyətinin genişləndirərək peyk layihələrinə yatırılan investisiyaların geri qaytarılması, elmi tədqiqatların aparılmasına dəstək verilməsi və beynəlxalq kosmik təşəbbüslerde iştirak edərək ölkənin beynəlxalq imicinin yüksəldilməsinə töhfə verməkdir. 2023-cü il 2-6 oktyabr tarixlərində Bakıda keçirilən 74-cü Beynəlxalq Astronavtika Konqresi kosmik sənaye, müasir texnologiya və innovasiya sahələrində böyük uğurlara malik ölkəmizin dünya miqyasında nüfuzunun artlığını bir daha nümayiş etdirdi. Bu gün Azərbaycan dünyadan bir sıra ölkələrinə peyx xidmətləri göstərir və kosmik yüksələşini sürətləndirir.

Rəqəmsal iqtisadiyyata kecid strategiyası

Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal iqtisadiyyatın inkişafına dair 2026-2029-cu illər üçün Strategiya" Prezident İlham Əliyev tərəfindən 10 dekabr 2025-ci ilde imzalanıb. Strategiyanın əsas hədəfləri ölkədə sahibkarlıq sahəsində rəqəmsal infrastrukturun genişləndirilməsi və transformasiyanın sürətləndirilməsi, iqtisadiyyatın rəqəbatlılığının yaxşılaşdırılması, innovasiya əsaslı inkişafın təsviqi, rəqəmsal bacarıqların gücləndirilməsi, elecə də rəqəmsal iqtisadi fealiyyətlərin dayanıqlığının artırılmasıdır. Strategiya informasiya texnologiyalarının və 4-cü Sənaye inqilabının əsas texnologiyalarının (sənə intellekt, böyük verilənlər, blokçeyn, bulud texnologiyaları, "ağlılı şəhər" helləri və s.) sürəlli inkişafi şəraitində rəqəmsal iqtisadiyyat ekosisteminin formalaşdırılması, onun dayanıqlığının təmin edilməsi və bütün iqtisadi sahələrdə rəqəmsal transformasiyanın geniş

tətbiqi prinsiplərinə əsaslanır. Strategiyanın icrası nəticəsində iqtisadiyyatın rəqəmsal sektorunun ÜDM-də payının artırılması, rəqəmsal xidmətlərin keyfiyyətinin və əlcətanlılığının yüksəldilməsi, iqtisadi sahələrdə rəqəmsal texnologiyaların tətbiq səviyyəsinin genişləndirilməsi, rəqəmsal bacarıqların malik ixtisaslı kadrların sayının artırılması, elecə də Azərbaycan Respublikasının regional rəqəmsal mərkəzə çevrilmesi hədəflənir;

Regionların sosial-iqtisadi inkişafı əsas prioritetdir

Bölgələrin inkişafında Prezident İlham Əliyev tərəfindən təsdiq edilmiş regionların sosial-iqtisadi inkişafı ile bağlı dövlət proqramlarının icrası böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Regionların sosial-iqtisadi inkişafı ölkəmizdə yeniləşmə, davamlı inkişaf, sosial-iqtisadi tarazlıq, modern islahatlar və digər sistemli hədəflərin reallaşmasında mühüm rol aaldi. Regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair həyata keçirilən dövlət proqramları sayəsində bölgələrdə inkişaf prosesləri sürətləndi, kənd təsərrüfatının müxtəlif sahələri ilə bağlı konkret proqramlar icra olundu. İşsizliyin və yoxsulluğun səviyyəsi aşağı düşdü. Ölkədə qeyri-neft sektorunun inkişafı üçün güclü zəmin formalaşdı.

Dövlət proqramlarının icra olunduğu 2004-2018-ci illər ərzində ümumi daxili məhsul 3,3 dəfə, o cümlədən qeyri-neft sektor üzrə 2,8 dəfə, sənaye üzrə 2,6 dəfə, kənd təsərrüfatı üzrə 1,7 dəfə artmışdır. Bu müddədə həyata keçirilmiş məqsədönlü tədbirlər nəticəsində ölkədə 1,5 milyonu daimi olmaqla 2 milyondan çox yeni iş yeri, 100 mindən çox müəssisə yaradılmış, işsizlik 5 faizə, yoxsulluq səviyyəsi isə 5,1 faizə enmişdir. "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2019-2023-cü illərde sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı" da uğurla həyata keçirilmişdir.

Ümumiyyətlə, Prezident İlham Əliyevin iqtisadi islahatları nəinki son dövrlərdə ölkəmizin iqtisadi gücünü xeyli artırıb, üstəlik gələcək üçün də möhkəm iqtisadi təhlükəsizlik bazasının yaranmasını təmin etmişdir.

(Ardı olacaq)

Elçin Bayramlı

Azərbaycan dünyasının